

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 180g/2020

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 1167 alin. (2) din Codul civil
(în redacția de până la data de 1 martie 2019)
(încetarea fidejusiunii)

CHIȘINĂU

22 decembrie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 18 noiembrie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 22 decembrie 2020, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1167 alin. (2) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019), ridicată de domnii administratori Ghenadie Lavric și Nelea Ivasiuc, în interesele Î.C.S. O.C.N. „Total Leasing & Finance” S.A., reclamantă în dosarul nr. 2a-2363/2020, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători ai Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău (domnii Anatol Pahopol și Virgiliu Buhnaci și doamna Victoria Sîrbu), în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 5 iunie 2019, reclamanta Î.C.S. O.C.N. „Total Leasing & Finance” S.A. a depus la Judecătoria Criuleni, sediul central, o cerere de chemare în judecată împotriva pârâților Silvia Vieri, Ivan Vieri, Maria Butucel și S.R.L. „Diamant Fruct” cu privire la încasarea datoriei.

4. Pe 27 mai 2020, prin hotărârea Judecătoria Criuleni, sediul central, a fost respinsă acțiunea depusă de reclamanta Î.C.S. O.C.N. „Total Leasing & Finance” S.A. ca neîntemeiată.

5. Pe 15 iunie 2020, Î.C.S. O.C.N. „Total Leasing & Finance” S.A. a contestat hotărârea instanței de fond cu o cerere de apel.

6. Dl avocat Alexandru Lungu a ridicat în cadrul ședinței de judecată din 28 octombrie 2020, în interesele Î.C.S. O.C.N. „Total Leasing &

Finance” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolului 1167 alin. (2) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019).

7. Printr-o încheiere din aceeași dată, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

[...].”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

[...].”

9. Prevederile relevante ale Codului civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019) sunt următoarele:

Articolul 1167

Stingerea sau modificarea obligației garantate

„(1) Fidejusiunea încetează o dată cu stingerea obligației garantate.

(2) Fidejusiunea încetează în cazul modificării, fără acordul fidejursorului, a obligației garantate când această modificare atrage mărirea răspunderii sau alte consecințe nefavorabile pentru fidejursor.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării privind excepția de neconstituționalitate

10. În argumentarea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, autorii susțin că prevederile contestate nu corespund exigențelor calității legii.

11. Sub acest aspect, autorii menționează că textul „alte consecințe nefavorabile” din articolul 1167 alin. (2) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019) determină aplicarea discreționară a acestuia, deoarece nu sunt prevăzute expres care ar putea fi aceste cazuri care ar determina încetarea fidejusiunii.

12. În argumentarea acestei poziții, autorii sesizării subliniază că prevederile menționate *supra* nu indică cuantumul majorării obligației principale. De altfel, încetarea fidejusiunii este disproporționată în raport cu majorarea obligației debitorului cu o sumă mică.

13. De asemenea, autorii sesizării susțin că prevederile contestate contravin articolelor 1152 alin. (2) și 1153 alin. (1) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019), care stabilesc că fidejusiunea care excedează datoriei debitorului sau care este făcută în condiții mai oneroase este valabilă în limitele obligației principale, precum și faptul că fidejursorul răspunde în toate cazurile doar până la suma maximă menționată în contractul de fidejusiune.

14. Totodată, autorii sesizării menționează că dispozițiile contestate sunt în contradicție cu articolul 1637 alin. (3) din Codul civil (în redacția după data de 1 martie 2019), care prevede că convenția dintre creditor și debitor de a accelera scadența obligației garantate sau de a face obligația mai oneroasă prin modificarea condițiilor în care se datorează executarea ei, sau de a majora suma ei nu afectează obligația fidejursorului dacă acea convenție s-a încheiat după momentul asumării fidejusiunii.

15. Potrivit autorilor sesizării, prevederile contestate sunt contrare articolelor 4, 7, 20, 23 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte la proces (a se vedea § 1 *supra*). Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 1167 alin. (2) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019). Acest articol stabilește cazuri particulare de încetare a contractului de fidejusiune.

20. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect examinarea unei cereri de chemare în judecată privind încasarea datoriei (a se vedea §§ 3-5 *supra*). Astfel, Curtea admite că instanța de apel va verifica modul în care au fost aplicate prevederile criticate în cauza pe care o examinează.

21. Curtea observă că prevederile legale contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

22. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept constituțional. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorilor sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 21; DCC nr. 61 din 11 iunie 2020, § 35; DCC nr. 107 din 29 septembrie 2020, § 25; DCC nr. 116 din 13 octombrie 2020, § 18; DCC nr. 125 din 22 octombrie 2020, § 22; DCC nr. 135 din 24 noiembrie 2020, § 18).

23. Autorii sesizării au susținut că prevederile contestate contravin articolelor 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*supremația Constituției*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

24. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 4 și 7 din Constituție comportă un caracter general, constituie imperative care stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui repere individuale și separate (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 12 din 7 mai 2020, § 43; DCC nr. 74 din 2 iulie 2020, § 28; DCC nr. 100 din 4 septembrie 2020, § 25). Curtea a reținut că articolele 4, 7, 23 și 54 alin. (2) din Constituție nu

au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru ca acestea articole să fie considerate aplicabile, autorii sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 19 din 24 septembrie 2019, § 16; HCC nr. 15 din 28 mai 2020, § 25; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 30).

25. Totodată, Curtea a stabilit că nu există o problemă de constituționalitate din perspectiva calității unei legi atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 23; DCC nr. 61 din 11 iunie 2020, § 37; DCC nr. 95 din 4 august 2020, § 21).

26. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea observă că autorii nu au argumentat relevanța și pertinența acestei norme constituționale în sesizarea lor. În astfel de condiții, având în vedere doar menționarea formală în sesizare a articolului din Constituție fără a se fundamenta pretinsa relație de contrarietate a acesteia cu dispozițiile criticate, Curtea nu poate identifica în mod rezonabil nicio critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 5 din 20 ianuarie 2020, §§ 17-18; DCC nr. 105 din 24 septembrie 2020, § 16).

27. Dacă ar proceda la examinarea sesizării formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorului ei în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu. Acest tip de control este inadmisibil în condițiile în care, prin prisma articolului 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele, să expună normele legale și argumentele care justifică faptul că prevederea contestată contravine Constituției, precum și legătura causală directă între norma contestată și argumentele invocate (a se vedea DCC nr. 145 din 16 decembrie 2019, § 16; DCC nr. 15 din 10 februarie 2020, § 17; DCC nr. 68 din 15 iunie 2020, § 23; DCC nr. 93 din 30 iulie 2020, § 19; DCC nr. 116 din 13 octombrie 2020, § 22).

28. Astfel, Curtea constată că autorii sesizării nu au argumentat existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Așadar, Curtea nu poate examina prevederile contestate din perspectiva standardelor calității legii și proporționalității.

29. De asemenea, Curtea nu poate reține critica de neconstituționalitate în partea în care autorii pretind că prevederile contestate sunt în contradicție cu articolele 1152 alin. (2) și 1153 alin. (1) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019) și cu articolul 1637 alin. (3) din Codul civil (în redacția după data de 1 martie 2019). În acest sens, Curtea reiterează că examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea acestui text cu dispozițiile constituționale pretins a fi

încălcate, dar nu raportarea la alte norme infraconstituționale sau compararea prevederilor mai multor legi între ele și furnizarea unei concluzii care ar rezulta din comparație la dispoziții ori principii ale Constituției (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 40 din 21 decembrie 2017, § 29; DCC nr. 139 din 12 decembrie 2019, § 25; DCC nr. 73 din 30 iunie 2020, § 52; DCC nr. 122 din 22 octombrie 2020, § 27; DCC nr. 135 din 24 noiembrie 2020, § 25). Astfel, o pretinsă incompatibilitate între două sau mai multe norme legale infraconstituționale cuprinse în acte normative distincte nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci una de interpretare și aplicare a legii, a cărei rezolvare revine instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 24 din 2 martie 2020, § 24; DCC nr. 72 din 29 iunie 2020, § 22; DCC nr. 73 din 30 iunie 2020, § 52; DCC nr. 135 din 24 noiembrie 2020, § 25).

30. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1167 alin. (2) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019), ridicată de domnii administratori Ghenadie Lavric și Nelea Ivasiuc, în interesele Î.C.S. O.C.N. „Total Leasing & Finance” S.A., reclamantă în dosarul nr. 2a-2363/2020, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 22 decembrie 2020
DCC nr. 158
Dosarul nr. 180g/2020